

Sygn. akt. IV Ka 190/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy IV Wydział Karny Odwoławczy
w składzie:

Przewodniczący SSO Mariola Urbańska - Trzecka

Sędziowie SO Roger Michalczyk - sprawozdawca

SO Małgorzata Lessnau - Sieradzka

Protokolant sekr. sądowy Dominika Marcinkowska

przy udziale Jarosława Bittnera- Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Bydgoszczy

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2014 roku

sprawy **D. K.**

oskarżonego z art. 284§1 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżycielkę substydianą P. K. i pełnomocnika oskarżycielki substydianej A. G.

od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 20 stycznia 2014 roku sygn. akt XI K 96/12

utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelacje za oczywiście bezzasadne;

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. B. – Kancelaria Adwokacka w B. kwotę 516,60 (pięćset szesnaście 60/100) złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżycielce substydianej A. G. z urzędu w postępowaniu odwoławczym; zwalnia oskarżycielki substydiane od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i jego wydatkami obciąża Skarb Państwa.

sygn. akt IV Ka 190/14

UZASADNIENIE

D. K. został oskarżony o to, że:

w okresie od stycznia 2008r. do września 2010r. przywłaszczył pieniądze w kwocie co najmniej 150.000 złotych na szkodę P. M. i A. K.,

tj. o czyn z art. 284 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, wyrokiem z 20 stycznia 2014r., sygn. akt XI K 96/12:

1. oskarżonego D. K. uniewinnił od popełnienia zarzucanego jemu czynu,
2. kosztami postępowania w sprawie obciążył Skarb Państwa,

3. na podstawie 618 § 1 pkt 11 kpk w zw z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26.05.1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. nr 123, poz. 1058 z późn. zm.) w zw. z § 14 ust. 2 pkt 3 i 4 w zw, z § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1348 z późn. zm.) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata M. B., prowadzącego Kancelarię Adwokacką w B. przy ul. (...), kwotę 2.376,36 (dwa tysiące trzysta siedemdziesiąt sześć i 36/100) złotych tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu A. G..

Apelacje od powyższego wyroku złożyli: oskarżyciel subsydiarny oraz pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego.

Oskarżyciel subsydiarny zaskarżył wyrok w całości podnosząc zarzut obrazy przepisów prawa procesowego, mający istotny wpływ na treść zapadłego wyroku, w szczególności art. 4 w zw. z art. 7 w zw. z art. 410 kpk, wnosząc o dokonanie kontroli instancyjnej wydanego orzeczenia i domagał się uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego zaskarżył wyrok w całości i na podstawie art. 438 pkt 2 i 3 kpk wyrokowi zarzucił:

- obrazę przepisów postępowania karnego - mającą istotny oraz bezpośredni wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia a w szczególności regulacji przepisów art. 4 i art. 7 KPK w zw. z art. 410 KPK poprzez przyjęcie, na podstawie zebranego na etapie, umorzono dwukrotnie, postępowania przygotowawczego oraz na etapie postępowania jurysdykcyjnego, w konsekwencji wniesienia skargi subsydiarnej, materiału dowodowego, na skutek przekroczenia przez Sąd meriti granic swobodnej oceny dowodów (w postaci wyjaśnień oskarżonego, jak również przesłuchanych w sprawie świadków, twierdzeń oskarżycieli, jak też stosownych dokumentów o charakterze formalnym), iż oskarżony D. K. nie popełnił czynu zabronionego zarzucanego mu subsydiarnym aktem oskarżenia (por. w tym zakresie późniejsze stosowne modyfikacje co do opisu czynu) - w rezultacie czego uniewinniony został w/w na mocy zaskarżonego wyroku Sądu I Instancji - podczas gdy zarówno rzetelna analiza dowodów, jak również i przede wszystkim załączonych do akt dokumentów formalnych, a nadto nie budzące wątpliwości okoliczności natury faktycznej (por. uzasadnienie apelacji) wskazują na to, iż oskarżony dopuścił się postulowanego skargą subsydiarną przestępstwa opisanego w art. 284 par. 1 ustawy karnej materialnej,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych przez Sąd za podstawę zaskarżonego orzeczenia, mający istotny i bezpośredni wpływ na jego treść, polegający na ponownym przyjęciu przez Sąd I Instancji tezy, iż oskarżony D. K. posiadając umocowanie do zarządzania budynkiem położonym w B. przy ul. (...) nie działał bezprawnie dokonując czynności opisanych w skardze subsydiarnej - podczas gdy, jak zaznaczono już wcześniej w treści zażalenia wniesionego w dniu 7 marca 2013 roku, co m. in. stanowiło podstawę uchylenia przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 27 lutego 2013 roku w przedmiocie umorzenia postępowania, z kompleksowo pojmowanego materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszym postępowaniu wynika jednoznacznie, że oskarżony nie był w żadnym razie uprawniony do prezentowania wskazanych zachowań dotyczących pobieranych pożytków ze wspomnianej wyżej nieruchomości - prowadzących w konsekwencji do postulowanego wyczerpania przezeń znamion przestępstwa z art. 284 par. 1 KK.

- obrazę przepisów postępowania karnego - mającą bezpośredni i istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a w szczególności przepisów art. 167 w zw. z art. 2 par. 1 pkt 1 i par. 2 w zw. z art. 4 w zw. z art. 170 5 KPK - poprzez zaniechanie przez Sąd I Instancji dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu (por. oddalenie wniosku dowodowego pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego w tej mierze) z dokumentów dotyczących ustanowienia przez najemców pomieszczeń przy ul. (...) depozytu sądowego na okoliczności przyczyn takiego stanu rzeczy oraz zachowania oskarżonego D. K. -jako dowodu zmierzającego do przedłużenia postępowania -podczas gdy dowód ów przyczynić by się w sposób żywotny mógł do pełniejszego wyjaśnienia zaistniałych w sprawie okoliczności natury merytorycznej, jak również umożliwić w sposób zdecydowany mógł również weryfikację zeznań oskarżycieli, świadków, a w końcu wyjaśnień samego oskarżonego.

W oparciu o tak skonstruowane zarzuty pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje nie były zasadne.

Nie można było podzielić argumentów zawartych w obu apelacjach dotyczących obrazy przepisów postępowania określonych w art. 4, 7 i 410 k.p.k., których miał dopuścić się Sąd Rejonowy. Powołany w obu apelacjach oskarżonego przepis art. 4 k.p.k. (zasada obiektywizmu) stanowi, że organy prowadzące postępowanie karne obowiązane są badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i niekorzyść oskarżonego. Zasada ta jest wyrazem postulatu ustawowego, ażeby ustalenia faktyczne odpowiadały prawdzie, co w postępowaniu sądowym jest osiągalne tylko wtedy, gdy przedmiotem zainteresowania sądu jest cały zebrany w sprawie materiał dowodowy, bez pominięcia istotnych jego części i gdy całokształt tego materiału jest przedmiotem rozważań sądu. O braku obiektywizmu możemy, więc mówić w sytuacji, gdy organy procesowe wykonywały czynności procesowe z pewnym osobistym pozytywnym bądź negatywnym nastawieniem, uprzedzeniem, zaś podejmowane w toku postępowania decyzje były stronnicze, bądź gdy przedmiotem oceny i rozważań sądu orzekającego nie był cały zebrany w sprawie materiał dowodowy (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1978r., IV KR 4/78, OSNKW 1978, Nr 4 - 5, poz. 52; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1999r., V KKN 459/97, OSN Prok. i Pr.2000, Nr 2, poz. 10).

Żadna z tych sytuacji nie zachodzi w niniejszej sprawie. Jak się wydaje, skarżący zarzucają Sądowi I instancji naruszenie tego przepisu jedynie dlatego, że ocenił materiał dowodowy odmiennie od życzeń skarżących, co nie świadczy przecież o naruszeniu zasady obiektywizmu.

Odnosząc się do zarzutu dowolnej ceny dowodów, a więc naruszenia art. 7 k.p.k. stwierdzić należy, że przekonanie sądu o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych pozostaje pod ochroną prawa procesowego (art. 7 k.p.k.) wtedy, gdy:

- jest poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy całokształtu okoliczności sprawy (art. 410 k.p.k.) i to w sposób podyktowany obowiązkiem dochodzenia prawdy (art. 2 § 2 k.p.k.);
- stanowi wynik rozważenia wszystkich okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego (art. 4 k.p.k.);
- jest wyczerpująco i logicznie – z uwzględnieniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego – uargumentowane w uzasadnieniu wyroku (art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k.).

W ramach realizacji zasady zawartej w art. 7 k.p.k. sąd ma prawo uznać za wiarygodne zeznania świadka (lub wyjaśnienia oskarżonego), co do niektórych przedstawionych przez niego okoliczności i nie dać wiary zeznaniom tego samego świadka (czy też wyjaśnieniom oskarżonego), co do innych okoliczności – pod warunkiem jednak, że swoje stanowisko w tej kwestii w sposób przekonujący (jak ma to miejsce w niniejszej sprawie) uzasadni (OSNKW 1874/7-8/154, OSNKW 1975/9/133). Wszystkie te wymogi spełnia ocena dowodów, o których mowa w apelacji (a także pozostałych zebranych w sprawie) dokonana przez Sąd I instancji i zaprezentowana w szczegółowym uzasadnieniu wyroku. Sąd Rejonowy przedstawił szeroką argumentację, dlatego uznał za wiarygodne i w jakiej części wyjaśnienia oskarżonego (str. 13 – 14 uzasadnienia), zeznania składane w niniejszej sprawie przez świadków P. K. i A. G. (str. 13 – 14 uzasadnienia). Argumentacja ta była przekonująca i zasługiwała na pełną aprobatę sądu odwoławczego i nie wymaga ponownej prezentacji. Zauważyć należy, że obu apelacjach trudno było się dopatrzeć argumentacji uzasadniającej postawiony zarzut obrazy art. 7 k.p.k.

Zgodnie z przepisem art. 410 k.p.k. podstawę wyroku stanowić może tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Oznacza to, że sąd wydając wyrok nie może opierać się na tym co nie zostało ujawnione na rozprawie, jak również i to, że wyroku nie wolno wydawać na podstawie części ujawnionego materiału dowodowego,

a musi on być wynikiem analizy całokształtu ujawnionych okoliczności, a więc i tych, które tezę aktu oskarżenia potwierdzają, jak i tych, które ją podważają (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27.04.1979r. III KR 50/79 OSNPG 1979/10/140, z dnia 30.07.1979r. III KR 196/79 OSNPG 1980/3/43, z dnia 14.06.1984r. I KR 120/84 OSNPG 1984/12/115, z dnia 1.02.1996r. III KRN 191/95 Prok. i Pr. 1996/7-8/11). Zauważyć w tym miejscu należy, iż zasada określona w art. 410 k.p.k. obowiązuje także strony procesowe, które przedstawiając własne stanowisko nie mogą opierać go na fragmentarycznej ocenie dowodów z pominięciem tego wszystkiego, co może prowadzić do innych wniosków (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30.07.1979r. III KR 196/79 OSNPG 1980/3/43 i z dnia 5.11.1997r. V KKN 62/97 Prok. i Pr. 1998/2/13). O naruszeniu tego przepisu może być zatem mowa jedynie wtedy, gdy sąd orzekający pominię jakąś okoliczność ujawnioną w toku rozprawy lub oprze ustalenia faktyczne na okoliczności w toku rozprawy nie ujawnionej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9.04.1997r. IV KKN 103/96 Prok. i Pr. 1997/10/12).

Jak wynika z bardzo szczegółowego uzasadnienia zaskarżonego wyroku przedmiotem rozważań Sądu I instancji były wszystkie dowody przeprowadzone i ujawnione w toku przewodu sądowego, oceniane z taką samą wnikliwością i starannością. Skoro, więc Sąd I instancji oparł swe rozstrzygnięcie na analizie całokształtu ujawnionych okoliczności i przeprowadzonych dowodów nie można skutecznie stawiać mu zarzutu naruszenia art. 410 k.p.k. W apelacji nie wskazuje się zresztą dowodów, które Sąd Rejonowy pominął przy wyrokowaniu, jak też dowodów, które uwzględnił, mimo, że nie ujawnił ich na rozprawie, a odnosi się jedynie do oceny dowodów. Tymczasem dokonanie takiej, czy innej oceny dowodu przeprowadzonego lub ujawnionego na rozprawie nie stanowi naruszenia art. 410 k.p.k., co jednoznacznie stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 czerwca 2002r. V KKN 34/01 (vide: LEX 53912; por. też R.A.Stefański Komentarz do art. 410 kodeksu postępowania karnego [w:] Z. Gostyński (red.), J. Bratoszewski, L. Gardocki, S.M. Przyjemski, R.A. Stefański, S. Zabłocki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom II, Dom Wydawniczy ABC, 1998).

Jak wielokrotnie akcentowano w orzecznictwie zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, jest tylko wówczas słuszny, gdy zasadność ocen i wniosków, wyprowadzonych przez sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania. Zarzut ten nie może jednak sprowadzać się do samej polemiki z ustaleniami sądu, wyrażonymi w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, lecz musi wykazywać konkretne uchybienia w zakresie zasad logicznego rozumowania, jakich dopuścił się sąd w ocenie materiału dowodowego. Sama możliwość przeciwstawienia ustaleniom sądu orzekającego odmiennego poglądu w kwestii ustaleń faktycznych, opartego na innych dowodach od tych, na których oparł się Sąd I instancji nie może prowadzić do wniosku o popełnieniu przez sąd błędu w ustaleniach faktycznych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24.03.1975r. II KR 355/74 OSNPG 1975/9/84 i z dnia 22.01.1975r. I KR 197/74 OSNKW 1975/5/58, wyroki Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 6.02.1992r. II Ak 1/92 OSA 1992/6/41 i z dnia 28.05.1992r. II Ak 134/92 OSA 1992/11/55, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 6.10.2000r. II AKa 138/00 Prok. i Pr. 2002/1/28). W ocenie Sądu Okręgowego, argumentacja zawarta w apelacji pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego ma jedynie charakter polemiczny i sprowadza się w zasadzie do kwestionowania oceny prawnej zachowania oskarżonego dokonanej przez Sąd I instancji. Wbrew argumentacji przytoczonej w apelacji stwierdzić należy, iż Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Jak sygnalizowano w uzasadnieniu wydanego orzeczenia, czego zdaje się nie zauważać skarżący, przywłaszczenie wymaga działania w zamiarze bezpośrednim **kierunkowym** postąpienia z cudzą rzeczą (lub prawem majątkowym), tak jakby się było jej właścicielem (animus rem sibi habendi). Sprawca przywłaszczenia musi więc zmierzać do zatrzymania cudzej rzeczy lub innego mienia (prawa majątkowego) dla siebie lub innej osoby bez żadnego do tego tytułu (por. wyrok SN z dnia 6 stycznia 1978 r., V KR 197/77, OSNPG 1978, nr 6, poz. 64). Sąd I instancji analizując zachowania oskarżonego wskazał na szereg argumentów pozwalających na stwierdzenie, dlaczego zachowanie oskarżonego nie wyczerpywało znamion czynu z art. 284§1 k.k. Rację miał Sąd I instancji stwierdzając, iż skoro z wyjaśnień D. K., ale nadto z zeznań A. G. i pośrednio P. K., wynikało, że zarówno I. B. (pierwszy opiekun prawny małoletnich spadkobierców po L. K.), jak i A. G. (drugi opiekun prawny małoletnich spadkobierców po L. K.), wiedziały i godziły się na to, żeby D. K. „przejął” zarząd nad częścią biurowca przy ul. (...) w B., a pozyskany z tego tytułu od najemcy czynsz przeznaczal na dokończenie nadbudowy II pietra, a jego pozostałą część zaliczał na poczet zadłużenia zmarłego L. K., to tego rodzaju dobrowolność wykluczała zamiar D. K. bezprawnego włączenia pobranego czynszu do własnego, czy cudzego majątku celem ich powiększenia. Brak

zamiaru oraz bezprawności wyłącza zaś zaistnienie przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. (str. 16 uzasadnienia). Prawdłowo też ocenił Sąd Rejonowy okoliczności sporządzenia przez A. G. oświadczenia z 22 września 2008r. dla oceny zamiaru oskarżonego (str. 17 uzasadnienia). Zgodzić się należało z Sądem I instancji, iż niezależnie od skuteczności prawnej tego oświadczenia nie zostało w żaden sposób wykazane to, aby oskarżony wiedział o tym, że A. G. nie mogła dokonać skutecznie tego rodzaju czynności w imieniu spadkobierców. Także pozostałe argumenty przytoczone w uzasadnieniu wydanego orzeczenia – m.in. fakt przeznaczania przez oskarżonego znacznej części uzyskiwanego czynszu na rozbudowę nieruchomości przy ulicy (...), co zwiększało jej wartość, fakt wpłacania od grudnia 2009r. przez najemców czynszu na konto depozytowe wykluczały możliwość uznania zachowania oskarżonego za działanie w zamiarze kierunkowym (str. 17 – 18 uzasadnienia). Niczego nie zmienia odwoływanie się przez skarżącego do wcześniejszej decyzji Sądu Okręgowego z 9 kwietnia 2013r., IV Kz 183/13. W tym postępowaniu, sąd odwoławczy stwierdził jedynie to, iż decyzja Sądu Rejonowego o umorzeniu postępowania na posiedzeniu była przedwczesna. W uzasadnieniu postanowienia wskazano na konieczność dokonania określonych ustaleń, w drodze postępowania dowodowego, które pozwolą na ocenę zasadności stawianych zarzutów. Czynności tych dokonał Sąd Rejonowy orzekający w niniejszej sprawie.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie był także zasadny zarzut obrazy przepisów postępowania – art. 167 kpk wskazywany w ostatnim z zarzutów apelacji pełnomocnika oskarżycielki subsydiarnej. Zauważyć należy, że w treści tego zarzutu, gdzie wskazano, iż „dowód z dokumentów dotyczących ustanowienia przez najemców pomieszczeń przy ul. (...) depozytu sądowego na okoliczności przyczyn takiego stanu rzeczy oraz zachowania oskarżonego D. K.... gdy dowód ów przyczynić by się w sposób żywotny mógł do pełniejszego wyjaśnienia zaistniałych w sprawie okoliczności natury merytorycznej, jak również umożliwić w sposób zdecydowany mógł również weryfikację zeznań oskarżycieli, świadków, a w końcu wyjaśnień samego oskarżonego”, a także w uzasadnieniu apelacji, gdzie odwoływano się do poglądów doktryny nie wskazano żadnych, przekonujących argumentów, które faktycznie mogłyby wskazywać na jakąkolwiek przydatność takiego dowodu. Okoliczności, w jakich najemcy czynszu wpłacali czynsz na konto depozytowe nie były przecież sporne i związane były z tym, iż A. G., jako opiekun prawny P. i A. K. skierowała do sądu pozew o zapłatę zaległego czynszu przeciwko najemcom powierzchni w biurowcu przy ul. (...). Sąd Rejonowy oddalając na rozprawie wnioski pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego o dopuszczenie dowodu z dokumentacji dotyczącej depozytu (k. 490) jako podstawę swojego rozstrzygnięcia winien podać przepis art. 170§1 pkt 2 lub 3 k.p.k., ale sama decyzja o oddaleniu wniosku dowodowego była zasadna.

W tych okolicznościach, Sąd Okręgowy nie znajdując jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia apelacji, zaskarżony wyrok, jako słuszny utrzymał w mocy. O kosztach orzeczono na podstawie art. 624§1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k.